

P6_TA(2008)0018

Kenija

2008 m. sausio 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Kenijos

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į 2008 m. sausio 1 d. paskelbtą preliminarų Europos Sąjungos stebėjimo misijos (angl. EUEOM) Kenijoje atstovų pareiškimą,
  - atsižvelgdamas į 2008 m. sausio 11 d. pirmininkaujančios valstybės narės ES vardu paskelbtą deklaraciją dėl Afrikos Sąjungos tarpininkavimo pastangų Kenijoje,
  - atsižvelgdamas į 1981 m. Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją ir 2007 m. Afrikos demokratijos, rinkimų ir reguliavimo chartiją,
  - atsižvelgdamas į Afrikos Sąjungos (AS) 2002 m. paskelbtą pareiškimą dėl principų, kuriais vadovaujantis rengiami demokratiniai rinkimai Afrikoje,
  - atsižvelgdamas į pareiškimą, kuriame išdėstyti tarptautinių rinkimų stebėjimo principai, ir į Tarptautinių rinkimų stebėtojų elgesio kodeksą, kuriuos 2005 m. spalio 27 d. paskelbė Jungtinės Tautos,
  - atsižvelgdamas į 2000 m. birželio 23 d. Kotonu pasirašytą Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimą (Kotonu susitarimą), iš dalies pakeistą 2005 m. birželio 25 d. Liuksemburge, ypač į jo 8 ir 9 straipsnius,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 103 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi 2007 m. gruodžio 27 d. Kenijoje vyko prezidento ir parlamento rinkimai, per kuriuos devynios partijos kėlė kandidatūras į prezidentus, įskaitant Nacionalinės vienybės partijos (angl. PNU) iškeltą Prezidento Mwai Kibakio kandidatūrą ir Oranžinio demokratinio judėjimo (angl. ODM) iškeltą Raila Odingos kandidatūrą,
- B. kadangi dvi pagrindinės partijos, ODJ ir NVP, iš 210 vietų nacionaliniame parlamente atitinkamai laimėjo 43 ir 99 vietas,
- C. kadangi per 2007 m. prezidento rinkimus Kenijoje nebuvo laikomasi pagrindinių demokratiniams rinkimams taikomų tarptautinių ir regioninių standartų; kadangi pasibaigus rinkimams kilo riaušės, kurių metu žuvo per 600 žmonių,
- D. kadangi, remiantis JT Humanitarinių santykių koordinavimo biuro (angl. OCHA) informacija, po rinkimų prasidėjęs politinis smurtas privertė 250 000 žmonių palikti savo gyvenamąsias vietas ir paveikė 400 000–500 000 Kenijos gyventojų, visų pirma Eldoreto, Kericho ir Kisumu miestuose,
- E. kadangi dabartinė politinė krizė visų pirma kilo dėl įtampos buvusioje Nacionalinėje

vaivorykštės koalicijoje (angl. NARC), kuri 2000 m. laimėjo rinkimus; tada Mwai Kibaki ir Raila Odinga sutarė dalintis valdžia, tačiau šio susitarimo nesilaikė,

- F. kadangi nepakankamai atsižvelgta į rekomendacijas, kurias Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misija pateikė iki 2002 m., įskaitant rekomendacijas dėl parlamento rinkimų apygardų dydžio ir ribų, taip pat dėl to, kad, siekiant skatinti rinkimų institucijos nepriklausomybę ir profesionalumą, Kenijos rinkimų komisijos (toliau – KRK) narių įgaliojimai po visuotinių rinkimų turėtų būti pratęsti šešių mėnesių laikotarpiui,
- G. pažymėdamas, kad per 2007 m. rinkimų kampanija pasižymėjo dideliu M. Kibaki ir R. Odinga šalininkų susiskaldymu į priešingas stovyklas; dėl to atsirado įtampa tarp atitinkamų etninių bendruomenių,
- H. kadangi šie rinkimai nepateisino Kenijos žmonių, kurie noriai dalyvavo rinkimuose ir aktyviai, taikiai bei kantriai balsavo, vilčių ir lūkesčių,
- I. kadangi intensyvių diplomatinių pastangų, įskaitant Afrikos Sąjungos pirmininko Ganoz Prezidento John Kofi Agyekum Kufuor pastangas tarpininkaujant ir ankstesnių keturių Afrikos šalių prezidentų veiksmus, neužteko siekiant išbristi iš politinės krizės,
- J. kadangi 2008 m. sausio 8 d., prieš prasidedant tarptautiniam tarpininkavimo procesui, M. Kibaki vienašališkai paskyrė 17 savo kabineto narių ir taip iš esmės užkirto kelią trišalėms deryboms bei paskatino ODM atnaujinti masinius protestus,
- K. kadangi rinkimų kampanijos metu apskritai buvo gerbiamos susivienijimų, žodžio ir susirinkimų laisvės; kadangi, nežiūrint į tai, kampanijai būdingas etnis ir politinis susiskaldymas, lėmęs nestabilumą rinkimų metu,
- L. kadangi tarptautinė bendruomenė skyrė nepakankamai dėmesio šiai itin opiai įtampos tarp etninių grupių problemai spręsti ir todėl ateityje tarpininkaujant dabartinės krizės Kenijoje klausimais būtina atsižvelgti į šią problemą,
- M. kadangi KRK atsakinga už logistinius ir techninius rinkimų aspektus, už prieigos prie balsuotojų registracijos centrų gerinimą ir už balsavimo vietose dirbančių asmenų mokymus,
- N. kadangi KRK vis dėlto neparodė nešališkumo, skaidrumo ir konfidencialumo, be kurių neįsivaizduojami demokratiniai rinkimai, ir tai atspindi ydinga Kenijos rinkimų komisijos narių skyrimo procedūra,
- O. kadangi atitinkamų valdžios institucijų atstovai draugiškai sutiko Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijos atstovus balsavimo vietose, kuriose balsuota sklandžiai,
- P. kadangi, nepaisant to, Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijos atstovams nebuvo suteikta panaši prieiga skaičiuojant balsus, ir jie padarė išvadą, kad dėl nepakankamo skaidrumo ir netinkamų saugumo procedūrų prezidento rinkimų rezultatų patikimumas abejotinas,
- Q. kadangi kai kuriose balsavimo vietose užregistruotas didesnis negu 90 proc. rinkėjų aktyvumas; kadangi KRK nariai pareiškė abejojantys tokiu netikroviškai dideliu

aktyvumo rodikliu,

- R. kadangi Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijos atstovai padarė išvadą, kad apskritai rinkimai iki rezultatų skaičiavimo vyko sklandžiai ir kad parlamento rinkimus galima laikyti labai sėkmingais,
- S. kadangi, nepaisant to, Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijos atstovai nusprendė, kad prezidento rinkimų balsai buvo skaičiuojami ne visiškai patikimai ir todėl pareiškė abejojantys rezultatų tikslumu,
- T. kadangi, remiantis Žmogaus teisių gynėjų apsaugos observatorijos duomenimis, buvo grasinama iniciatyvinės grupės „Kenijos žmonės – už taiką, tiesą ir teisingumą“ (angl. KPTJ), nariams; ši grupė vienija nepriklausomas nevyriausybinės organizacijas (NVO) ir buvo įsteigta po rinkimų, siekiant atskleisti rinkimų pažeidimus ir skatinti pagarbą žodžio ir susirinkimų laisvėms šalyje,
- U. kadangi, kaip numatyta Kotonu susitarime, Kenija yra įsipareigojusi gerbti pagrindines pilietines teises, teisinės valstybės principais grindžiamą demokratiją ir skaidrų bei atskaitingą valdymą,
  - 1. smerkia tragišką žmonių žūtį ir tai, kad susidarė sudėtinga humanitarinė padėtis, todėl primygtinai ragina susijusias valdžios institucijas ir interesų grupes daryti viską, kad Kenijos Respublikoje įsivyrautų taika ir būtų užtikrinta pagarba žmogaus teisėms ir teisinei valstybei;
  - 2. pritaria Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijos preliminariame pranešime pateiktoms išvadoms;
  - 3. apgailestauja, kad, nepaisant labai sėkmingų parlamento rinkimų, dėl daugybės pranešimų apie rinkimų pažeidimus prezidento rinkimų rezultatai negali būti laikomi patikimais;
  - 4. apgailestauja, kad dabartinis Prezidentas Mwai Kibaki vienašališkai paskyrė savo kabinetą ir kad tai labai trukdo veiksmingai tarpininkauti;
  - 5. todėl ragina dabartinį Prezidentą Mwai Kibaki gerbti savo šalies demokratinius įsipareigojimus, numatytus Kenijos konstitucijoje, Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartijoje ir Afrikos demokratijos, rinkimų ir reguliavimo chartijoje, taip pat leisti atlikti nepriklausomą prezidento rinkimų eigos tyrimą; be to, ragina Kenijos valdžios atstovus užtikrinti šiam tyrimui būtinas priemones ir pasirūpinti, kad pažeidimų padarę asmenys prisiimtų atsakomybę už savo veiksmus;
  - 6. ragina Kenijos valdžios atstovus bet kokiomis aplinkybėmis užtikrinti fizinį ir psichologinį KPTJ narių ir visų šalies žmogaus teisių gynėjų neliečiamumą bei nutraukti bet kokią žmogaus teisių gynėjų persekiojimą Kenijoje;
  - 7. ragina abi šalis nedelsiant imtis konkrečių veiksmų ir spręsti problemas derybų būdu; šiuo požiūriu remia tolesnes buvusio JT Generalinio Sekretoriaus Kofio Annano vadovaujamų Afrikos vyresniųjų pastangas tarpininkaujant;

8. ragina Europos Sąjungai pirmininkaujančią valstybę ir Europos Komisiją atidžiai stebėti Kofi Annan vadovaujamą tarpininkavimo misiją ir prireikus nedelsiant užtikrinti, kad šią misiją tęstų aukšto lygio Europos Sąjungos delegacija, jei įmanoma, vadovaudamasi parengta bendra ES ir AS iniciatyva; ragina Europos Komisiją siūlyti Kenijos valdžios institucijoms bet kokią techninę ir finansinę pagalbą, kuri būtina atliekant nepriklausomą prezidento rinkimų tyrimą, taip pat imantis veiksmų, kurie būtini padėčiai sureguliuoti;
9. palankiai vertina tai, kad naujai išrinktas Kenijos parlamentas pademonstravo savo nepriklausomybę savo pirmininku išrinkdamas Kenneth Marende bei pabrėžia esminį vaidmenį, kurį tas parlamentas turės atlikti atkurdamas Kenijoje piliečių laisves;
10. ragina imtis konkrečių priemonių ir sudaryti ištis nešališką rinkimų komisiją, kuri ateityje pajėgtų geriau vadovauti laisviems ir sąžiningiems rinkimams;
11. atkreipia dėmesį į Kenijos rinkimų komisijos vadovo Samuel Kivuitu pranešimą, kuriuo jis atsiribojo nuo žiniasklaidoje paskelbtų prezidento rinkimų rezultatų ir ragina atlikti nepriklausomą pažeidimų tyrimą;
12. ragina rengti naujus prezidento rinkimus, jei būtų įrodyta, kad patikimas ir sąžiningas pakartotinis prezidento rinkimų balsų skaičiavimas, kurį atliktų nepriklausoma organizacija, neįmanomas;
13. apgailestauja, kad 2007 m. prezidento rinkimų metu nepasinaudota galimybe vienyti ir toliau plėtoti rinkimų bei didesnio masto demokratinį procesą;
14. ragina politinių partijų vadovybę prisiimti atsakomybę ir užkirsti tolesnį kelią smurtui šalyje, parodyti įsipareigojimą teisei valstybei ir užtikrinti pagarbą žmogaus teisėms;
15. reiškia ypač didelį susirūpinimą dėl dabartinės ekonominės krizės socialinių pasekmių ir neigiamo jų poveikio šalies socialiniam ir ekonominiam vystymuisi bei ekonominių pasekmių kaimyninėms šalims, kurių gerovė labiausiai priklauso nuo Kenijos infrastruktūros ir kurių humanitarinė padėtis dėl šios krizės lieka neapibrėžta;
16. ragina Kenijos vyriausybę ir Komisiją skubiai teikti humanitarinę pagalbą šalies viduje perkeltiesiems asmenims ir siūsti pakankamą skaičių humanitarinės pagalbos darbuotojų;
17. ragina susijusias valdžios institucijas užtikrinti laisvą ir nepriklausomą informacijos pateikimą spaudoje ir nedelsiant atnaujinti tiesiogines transliacijas;
18. apgailestauja dėl to, kad netrukus po rinkimų Kibaki vyriausybei buvo išmokėta Europos vystymosi fondo biudžetinė parama, nes tai gali būti klaidingai suprasta kaip politinis šališkumas, ir prašo įšaldyti visas tolesnes išmokas Kenijos vyriausybei, kol bus rastas politinis esamos krizės sprendimas;
19. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms, Kenijos vyriausybei, AKR ir ES jungtinės parlamentinės asamblėjos pirmininkams ir Afrikos Sąjungos Komisijos Pirmininkui ir Vykdomajai Tarybai.